

BUGETAREA SENSIBILĂ LA GEN

BREVIAR INFORMATIV

CE REPREZINTĂ BUGETAREA SENSIBILĂ LA GEN?

Bugetarea sensibilă la gen (BSG) este un instrument de guvernare utilizat pentru analiza și restructurarea veniturilor și cheltuielilor bugetare astfel încât diversele necesități ale femeilor, bărbaților, fetelor și băieților să fie reprezentate echitabil în elementele bugetare pentru a asigura realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, precum și o abordare bazată pe drepturile omului. De asemenea, aceasta este o strategie pentru realizarea egalității dintre femei și bărbați, fiind axată pe modalitățile de colectare și cheltuire a resurselor publice pentru asigurarea legăturii dintre asistența umanitară, dezvoltare și pace.

BSG nu implică crearea unor bugete separate pentru femei și bărbați sau distribuția beneficiarilor în funcție de genul acestora. În schimb, aceasta implică un proces bugetar sensibil la dimensiunea de gen, prin care alocațiile bugetare sunt conforme cu politica privind egalitatea de gen existentă a statului. BSG este o parte integrantă a bugetării pe programe care implică o administrație publică eficientă și orientată spre rezultate, care ne ajută să monitorizăm implementarea acestor angajamente, să sporim transparența și să combatem corupția.

În esență, BSG înseamnă integrarea perspectivei de gen în procesul bugetar. Acest fapt permite evaluarea și analiza periodică a impactului bugetelor asupra femeilor și bărbaților, coroborat prin analiza și ajustarea politicilor relevante pentru a reduce inegalitățile și disparitățile de gen.

Această publicație a fost finanțată de Uniunea Europeană. Conținutul publicației ține de responsabilitatea exclusivă a NIRÁS și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

CE REPREZINTĂ „UE PENTRU EGALITATEA DE GEN: SERVICIUL DE ASISTENȚĂ PENTRU REFORME”?

Proiectul UE pentru egalitatea de gen: Serviciul de asistență pentru reforme, finanțat de UE, oferă asistență în baza de necesităților guvernelor¹ și Delegațiilor UE din țările Parteneriatului Estic (PaE)² pentru integrarea perspectivei de gen în procesul de elaborare a politicilor și implementare a reformelor în vederea asigurării oferirii unor rezultate eficiente pentru femei și bărbați.

PUBLICUL ȚINTĂ

Acest breviar poate fi utilizat de orice persoană care elaborează acte legislative, politici, programe și proiecte (personalul instituțiilor guvernamentale, Delegațiile UE, organizațiile societății civile și alți parteneri internaționali pentru dezvoltare) în beneficiul oamenilor din țările Parteneriatului Estic și din alte țări. Acesta poate fi util și cercetătorilor, reprezentanților mediului academic și mass-media din aceste țări care studiază și/sau raportează despre cadrul juridic, elaborarea politicilor și a proiectelor.

¹ În Belarus, Serviciul de asistență pentru Reforme oferă sprijin numai Delegației UE.

² Parteneriatul Estic este o inițiativă comună cu implicarea UE, a statelor membre ale UE și a 6 țări partenere din Europa de Est: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina.

Finanțat de
Uniunea Europeană

UE pentru egalitatea de gen:
Serviciul de asistență pentru
reforme

Implementat de

NIRÁS

Acest tip de bugetare promovează responsabilizarea autorităților publice în ceea ce privește utilizarea resurselor publice conform destinației, în conformitate cu necesitățile beneficiarilor – femei și bărbați, fete și băieți – și aplică integrarea perspectivei de gen în toate politicile publice în conformitate cu tratatele internaționale și strategiile naționale de dezvoltare.

Mai simplu, UE promovează bugetarea sensibilă la gen ca parte a Planului de acțiune privind egalitatea de gen (GAP) III pentru:

- a promova responsabilitatea, eficiența, transparența și echitatea planificării și elaborării bugetelor;
- a combate corupția și a asigura o rentabilitate mai bună pentru fiecare investiție;
- a spori participarea sensibilă la gen în procesul bugetar, de exemplu, prin întreprinderea unor măsuri în vederea implicării egale a femeilor și bărbaților în elaborarea bugetelor ca parte a abordării bazate pe drepturile omului;
- a asigura distribuirea fondurilor bugetare între femei și bărbați, fete și băieți, ținând cont de diversele lor necesități și interese;
- a reduce diferențele de gen și a promova egalitatea de gen și drepturile femeilor, precum și dezvoltarea economică.

Această analiză trebuie efectuată la toate nivelurile pentru a integra perspectiva de gen în bugetele naționale, regionale și locale. Instrumentul de bugetare sensibilă la gen poate fi utilizat pentru investițiile sectorului privat sau pentru bugetul proiectelor.

Participarea activă a societății civile la toate etapele procesului bugetar este importantă pentru promovarea bugetării sensibile la gen. Organizațiile societății civile (OSC) pot asigura analize independente ale bugetelor din perspectiva de gen, înainta propuneri la etapa de planificare a bugetului, organiza audieri publice la etapa de adoptare a bugetului, exercita rolul de supraveghere în procesul de monitorizare și evaluare a executării bugetului și disemina informații publicului general în vederea promovării unor bugete orientate spre oameni, echitabile, eficiente și transparente.

Concomitent, ar trebui create niște mecanisme juridice bine dezvoltate și participative referitoare la procesul bugetar, societatea civilă fiind dotată cu instrumente și cunoștințe de care are nevoie pentru a influența deciziile bugetare.

DE CE BUGETAREA SENSIBILĂ LA GEN ESTE IMPORTANTĂ?

După adoptarea [Planului de acțiune al UE privind egalitatea de gen 2021–2025 \(GAP III\)](#), care promovează o lume a egalității de gen, Comisia Europeană a promis să promoveze bugetarea sensibilă la gen prin programe care sprijină managementul finanțelor publice. Planul solicită rapoarte noi de evaluare a cheltuielilor publice și a responsabilității financiare (PEFA) care să includă un modul privind sensibilitatea la gen. Iată de ce bugetarea sensibilă la gen este inclusă în [indicatorul ODD 5.c.1. 2, care măsoară „ponderea țărilor care dispun de sisteme de urmărire și publicare a alocațiilor pentru egalitatea de gen și împuternicirea femeilor.”](#) Acesta face legătura între cerințele politice și juridice pentru egalitatea de gen și resursele alocate pentru implementarea lor.

Bugetarea sensibilă la gen este un instrument robust de management care contribuie la promovarea egalității de gen și la îmbunătățirea calității serviciilor publice care vizează consumatori specifici. De asemenea, aceasta facilitează reducerea sărăciei, creșterea eficienței resurselor și a bunăstării populațiilor țintă. Drept urmare, acesta conduce la o creștere mai durabilă și mai incluzivă.

CUM IMPLEMENTĂM BUGETAREA SENSIBILĂ LA GEN?

Implementarea BSG necesită un spectru de activități în domeniul legislativ și bugetar. O componentă cheie este disponibilitatea sau asigurarea disponibilității unor date dezagregate pe sexe sau susținerea partenerilor să pună la dispoziție astfel de date. O condiție esențială este elaborarea unui cadru de reglementare și a unei metodologii naționale de bugetare sensibilă la gen, precum și a unui sistem de indicatori pentru analiza bugetului în funcție de gen. Întrucât deciziile bugetare sunt întotdeauna politice, mobilizarea voinței politice pentru integrarea egalității de gen în managementul finanțelor publice are o importanță vitală pentru BSG.

Factorii cheie care favorizează implementarea cu succes a bugetării sensibile la gen includ disponibilitatea:

- unei politici speciale privind egalitatea de gen și a unui mecanism instituțional național pentru promovarea egalității de gen;
- voinței politice pentru a integra dimensiunea de gen în procesele bugetare;

- unor date statistice sensibile la gen care asigură dovezile necesare pentru o mai bună orientare a deciziilor bugetare într-un context specific, precum și pentru corectarea dezechilibrelor de gen;
- unor informații și activități de sensibilizare privind problemele legate de egalitatea de gen, în special, pentru a îmbunătăți înțelegerea politicii naționale privind egalitatea de gen;
- unor șanse egale de participare a bărbaților și femeilor la procesul bugetar.

Implementarea BSG necesită instituții de management al finanțelor publice, sisteme și procese care au în vizor necesitățile specifice ale femeilor și bărbaților, precum și efectele diferite pe care le au politicile și practicile bugetar-fiscale asupra bărbaților și femeilor.

În mod ideal, BSG ar trebui integrată în tot ciclul bugetar – de la planificarea bugetului până la executarea acestuia, urmărind, monitorizând și evaluând eficiența și eficacitatea politicilor bugetar-fiscale sensibile la gen și impactul acestora asupra femeilor și bărbaților.

La **etapa de planificare a bugetului**, BSG include:

- Evaluări ale efectelor propunerilor privind politica bugetară asupra egalității de gen, inclusiv furnizarea serviciilor către bărbați, femei și subgrupele din cadrul acestor categorii.
- Întocmirea unei circulare bugetare care să ghideze unitățile bugetare cum să abordeze efectele dimensiunii de gen în propunerile de buget prezentate.
- Întocmirea documentației bugetare care să includă informații despre performanța serviciilor furnizate dezagrate pe sexe.
- Controlul legislativ al propunerilor bugetare care să examineze efectele dimensiunii de gen în politicile și programele de cheltuieli și venituri.

La **etapa de executare a bugetului**, BSG include:

- Cheltuielile pentru programele direct orientate spre asigurarea cu drepturi și șanse egale pentru femei și bărbați (alocații directe).
- Cheltuielile pentru serviciile publice sensibile la gen care țin cont de necesitățile unor grupuri țintă specifice de femei și bărbați (finanțare directă).
- Cheltuielile pentru programe sectoriale care integrează o abordare de gen (finanțare indirectă).

Urmărirea acestor tipuri de cheltuieli necesită o metodologie utilă și valabilă pentru a diferenția modul în care femeile și bărbații beneficiază de alocațiile publice și efectele acestor alocații asupra lor.

La **etapa de contabilizare și raportare**, raportul Guvernului privind implementarea politicilor bugetare ar trebui să includă raportarea privind alocațiile bugetare pentru egalitatea de gen și pentru serviciile publice sensibile la gen.

La etapa finală a ciclului bugetar – **controlul și auditul extern** – urmează a fi revizuite finanțele publice, fiind formulate recomandări pentru susținerea informată a activităților viitoare.³

În practică, în funcție de contextul politic, gradul de acoperire și etapa bugetară, inițiativele BSG se pot axa pe diverse aspecte și prelua diferite forme. Astfel de inițiative:

- pot implica întocmirea unui document separat care este prezentat împreună cu bugetul;
- pot fi integrate permanent în procesele departamentale și analiza programului;
- pot lua forma unor propuneri bugetare oficiale sau documente separate întocmite de părți interesate neguvernamentale.

BUNE PRACTICI

 Austria este una dintre cele 3 țări din lume care a integrat bugetarea sensibilă la gen în constituția sa. BSG este tratată ca un instrument esențial pentru integrarea perspectivei de gen în politicile guvernamentale și pentru atribuirea de responsabilități clare, responsabilizând autoritățile în raport cu angajamentele lor privind politica egalității de gen.

În documentele sale bugetare ministerele federale trebuie să abordeze explicit egalitatea dintre femei și bărbați. Aceasta înseamnă integrarea obiectivelor, măsurilor și indicatorilor de gen în rapoartele de strategie, în bugetul federal și în fișele suplimentare în conformitate cu Legea bugetului federal.

 Din 2003, **Ucraina** a promovat o serie de inițiative de bugetare sensibilă la gen. Proiectul BSG în Ucraina a atins un progres important, fiind

³ Secretariatul PEFA, *Cadru suplimentar pentru evaluarea managementului financiar public sensibil la gen*. Washington DC, ianuarie 2020,. <https://www.pefa.org/gender>

finanțat de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA) și implementat de NIRAS în perioada anilor 2014-2020. Ministerul Finanțelor al Ucrainei, principalul beneficiar al proiectului, a introdus o abordare sensibilă la gen la toate etapele procesului bugetar atât la nivel de stat, cât și la nivel local. Ministerul a integrat dimensiunea de gen în regulamentele care gestionează procesul bugetar. Procesul include ansamblul de activități de la întocmirea și examinarea declarației privind bugetul din proiectul bugetului și previziunile bugetelor locale până la elaborarea bugetelor, examinarea proiectului și adoptarea legii bugetului de stat al Ucrainei și a deciziilor privind bugetele locale.

În continuare acesta implică executarea bugetelor, întocmirea și examinarea raportului privind executarea bugetului și adoptarea deciziilor întemeiate pe acesta.

În **Republica Moldova**, în vederea sensibilizării factorilor de decizie și pregătirii acestora pentru introducerea BSG în procesul bugetar, a fost organizată o serie de instruiri privind BSG pentru Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației și Cercetării și pentru trezoreriile raionale.

Comitetul de asistență pentru dezvoltare al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (**OCDE DAC**) a analizat [bunele practici pentru bugetarea sensibilă la gen](#). Documentul prezintă caracteristicile principale comune pentru implementarea cu succes a bugetării sensibile la gen în statele membre ale OCDE și în cadrul domeniului de activitate al OCDE cu țările privind proiectarea și implementarea BSG.

Ministerul Finanțelor al **Azerbaidjanului** a inclus bugetarea bazată pe rezultate în implementarea reformelor managementului finanțelor publice. Această reformă bugetară creează oportunitatea pentru a introduce bugetarea sensibilă la gen.

Rezoluția nr. 182 din 17 aprilie 2018 a Guvernului **Georgiei** privind aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru protecția drepturilor omului pentru anii 2018–2020 acordă o atenție deosebită principiilor egalității de gen în procesul bugetar, capacității, analizei de gen a proiectelor de lege, a bugetului de stat al Georgiei pentru 2019 și 2020, întocmind recomandări și integrând aceste aspecte în documentele finale. Se procedează astfel pentru a integra principiile egalității de gen în politica de stat.

LINKURI UTILE

- Pagina proiectului „UE pentru egalitatea de gen”
- Biblioteca egalității de gen
- Site-ul web EU Neighbours East

VIZITAȚI BIBLIOTECA
EGALITĂȚII DE GEN